

RECASENS I COMES, Josep M. *El municipi i el govern municipal de la ciutat de Tarragona. Segles XVI i XVII*. Tarragona: Arola Editors, 1998, 380 pp.

Ens trobem amb dos o tres llibres en un, ja que el treball de Josep M. Recasens està fraccionat en dues parts ben concretes, i la segona, a més, comprèn dos blocs temàtics clarament diferenciats.

La primera divisió de l'estudi –*El municipi*– aplega 126 pàgines (gairebé la meitat del text total) i constitueix una aproximació a la distribució i explotació del terme municipal, l'evolució urbana, la demografia, els diversos estaments socials i els òrgans administratius del poder senyorial i reial a Tarragona, i situa el lector en el context en què es desenvolupa el govern, la hisenda i les finances municipals; és a dir, el que es contempla a l'altra part/s del llibre. Aquesta primera meitat ha estat escrita seguint la línia metodològica emprada per l'autor en el segon volum de *La ciutat de Tarragona* (Barcelona: Editorial Barcino, 1975). Recasens ha considerat que l'estudi del govern, la hisenda i les finances de Tarragona al temps dels Àustries, que és el nucli del llibre, havia d'anar precedit d'aquesta introducció i li respectem el seu dret, però pensem que no calia i que es podia anar directament al tema, com queda demostrat en el llibre dedicat al govern municipal de Tortosa en la primera meitat del segle XVII (AUDÍ I FERRER, Pere. *Poder i Societat: Tortosa, 1600-1650*. Tortosa: Cooperativa Gràfica Dertosenca, Edit., 1995). L'esforç fet per l'autor és, però, molt útil, atès que fins ara, tret del volum quart de la *Tarragona Cristiana*, no teníem cap visió del conjunt de la societat tarragonina del cinc-cents i el sis-cents. Tanmateix, cal dir que aquesta part del llibre és la menys contundent ja que, a causa de la intencionalitat i finalitat amb què ha estat escrita, no esgota els temes i per això és fàcilment superable; així, per exemple, la demografia hi és tractada en disset pàgines quan només la siscentista té una monografia de més de dues-centes (LOZANO DIAZ, Roser. *La població de Tarragona al segle XVII*. Tarragona: Publi-

cacions del CEHS Guillem Oliver, 1995), i a ningú se li escapa que les altres disset pàgines dedicades a l'estament nobiliari no poden pas contenir tot el que mínimament es pot dir d'aquest sector de la societat; recordem que sols per aproximar-se als seus iguals tortosins han calgut dos volums de 336 i 408 pàgines, respectivament (ROVIRA GÓMEZ, Salvador-J. *Els nobles de Tortosa [segle XVI]*. Tortosa: Consell Comarcal del Baix Ebre, 1996, i ROVIRA GÓMEZ, Salvador-J. *Els nobles de Tortosa [segle XVII]*. Tortosa: Consell Comarcal del Baix Ebre, 1997). Ha de quedar clar, doncs, que encara no tenim la síntesi històrica de la Tarragona del barroc, entre d'altres raons perquè manquen les monografies per elaborar-la, però mentre no sigui escrita, la primera part d'aquesta obra de Recasens i Comes pot servir perfectament de substitutiu, i això no és pas cap demèrit, ja que el text és de qualitat i constitueix un avenç evident i molt d'agrair dins del panorama historiogràfic modernista tarragoní.

Més de 100 pàgines tracten de l'elecció i constitució del govern municipal, de les seves estructures orgàniques, polítiques i socials, dels salaris dels oficis municipals, les actituds i actuacions davant fets concrets i la degradació paulatina del municipi. És un estudi acurat, aprofundit i força exhaustiu del que fou la municipalitat tarragonina els dos primers segles de l'edat moderna, elaborat amb una gran capacitat de síntesi, la qual es demostra abastament tant en el context com en els organigrames, els quadres i les quantificacions de dades, de manera que ens permet conèixer la forma de governar i de ser governats dels tarragonins durant el barroc, i resulta difícilment superable a causa de la utilització exhaustiva i detallista dels fons documentals a l'abast de l'investigador.

La hisenda i les finances municipals mereixen 71 pàgines en què es considera el patrimoni de la ciutat, els recursos tributaris i la seva administració, les finances i la política financera del govern municipal, l'endeutament i el crac financer de 1662. És un conjunt no menys important i interessant que el precedent i aclapara, tant per l'esforç que ha suposat (el que es veu només és la punta de l'iceberg) com per la capacitat expositiva demostrada en un tema sempre difícil, com és el de la hisenda i les finances. Tampoc aquí no serà fàcil que algú de la nostra generació intenti atansar-se a aquestes qüestions, ja que l'autor no ha deixat llacunes documentals o temàtiques.

Ens trobem, en definitiva, davant un treball notable que confirma la vàlua del seu autor com a historiador.

SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ